

Apostolorum instituto, & Ecclesiæ perpetuæ observationi. Ita Azor. *part. 2. lib. 1. cap. 2. versic. Sexto quaritur.* Nec consuetudine fieri poterit, quod lege constitui non liceret, ut probavimus supra, *lib. 3. cap. 1. n. 195.*

36 Consequenter quaritur, num horæ 24. quæ de Jure Ecclesiastico festivitibus assignantur, possint consuetudine coarctari in Dominicis diebus, velut si usu receptum esset, ut ab ortu Solis usque ad ejus occasum à servilibus cessaretur duntaxat, aut aliter usus Ecclesiæ in feriis sacris immutaretur: de quo disputat Barbosa in *collektan. ad cap. 2. de feriis*, ubi affirmativè resolvit, cui accedit Lorin. *sup. Levitic. cap. 23. versic. 32. §. Ex vacatione*; quia nec festum hoc est de jure divino, nec temporis assignatio pro diei festi observatione. Quod utique admittendum est in Pontificis constitutione, qua induci posset, ut horarum numerus restringatur ex rationabili causa; non enim per hoc sic Apostolorum præscripto refragatur, cum diei sanctificatio, etsi diminuta, persistat, præsertim cum non pauci sentiant posse per Pontificem Dominicam diem penitus abrogari; hujus namque sententiæ sunt quorquor tenent esse de jure divino, qui supponunt quod si esset de jure humano & positivo festum hoc, tolli à Pontifice posset, quibus jungendus est Azor. *d. cap. 2. versic. Secundo queritur, Bonac. in 3. Decal. præc. disp. 5. q. unic. n. 4.*

Ad Num. 8.

37 De his, aliisque Christianorum diebus festis sigillatim ac plenè disserunt Suar. *d. lib. 2. à c. 4. Azor. p. 2. lib. 1. à c. 3. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 1. n. 6. Barbosa in collekt. ad cap. 1. n. 2. de feriis*, Card. Tusch. *lit. F. concl. 96. n. 1. Theat. vitæ hum. lit. F. pag. 34. cum seqq.* De illis etiam agitur in *cap. ult. de feriis*, l. 34. tit. 2. part. 3.

Ibi: Id etenim de festo Pascha.

38 Pascha Resurrectionis, ac Pentecostes à tempore Apostolorum in Ecclesia celebrari cœpisse, & ab eisdem Apostolis hujusmodi festivitates institutas esse testatur post Baronium, & pluribus probat Spond. in *Epit. anno 58. n. 33. & an. 159. n. 1.* observat ex traditione Apostolorum Resurrectionis Pascha die Dominica celebrari consuevisse. De die natali Domini idem credendum, ut scilicet quod ab Apostolis institutum sit, asserunt Baron. & Spond. *anno 58. n. 36.* ubi id ipsum de festo Ascensionis, & Epiphaniæ sentiunt, etsi non omnino constet hæc festa ab Apostolis introducta, quia non certæ Fidei sunt constitutiones quædam Clementi nomine editæ, in quibus ita asseveratur. De origine aliorum festorum iidem suis locis sunt consilendi. Sentit ergo D. Covar. hujusmodi festivitates à Pontifice abrogari non posse, quia à primordiis Ecclesiæ ab Apostolis sunt institutæ: dubitari poterit, an subsistente aliqua justa ratione, quod vix contingere possibile est, resideat in Summo Pontifice autoritas, ut validè ac licitè hos festos dies tollat, adversus Apostolorum institutionem, de quo est legendus Azor. *p. 2. lib. 14. cap. 18. à princ. Gloss. verb. Apostoli, in cap. Sunt quidam, 25. q. 1.* Ex quibus constat, non esse vetitum Pontifici adversus constitutiones Apostolorum statuere, nisi circa Fidei articulos, aut ea, quæ ipsi à Christo accepisse asserunt.

Vers. Præter has festorum dierum.

Summus Ecclesiæ Pontifex festos dies pro universa Ecclesia instituere valet, l. 1. tit. 23. part. 1. Fagund. in *præcept. Eccles. lib. 1. cap. 3. n. 2. Castro Palao tom. 2. tract. 9. punct. 2. n. 1. Suar. sup. lib. 2. cap. 3. num. 3.* etiam in honorem alicujus, qui nondum sit beatificatus Barb. *de potest. Episc. part. 3. alleg. 165. n. 36.* Episcopus verò in sua Diocesi indicere festa permittitur, & quidem de jure consensus populi desideratur, ut obligetur, *cap. ult. de feriis, d. l. 1. Partii. & ibi Greg. Lop. gloss. 2. & 3.* at de consuetudine assensu populi opus non est, sed dum non contradixerit, consentire censetur: quod si expressim renitatur ex justa causa, per superiorem onus feriandi dies removeri poterit. Consule Suar. *d. lib. 2. cap. 11. à n. 5. Dian. part. 4. tract. 4. resol. 178. Fagund. d. cap. 3. n. 3. & 8. cum seqq. Bassæum in Florib. Theolog. lit. F. verb. Festum 1. n. 3. Castro Palao n. 2. Tusch. lit. F. concl. 96. n. 1. Azor. p. 1. lib. 7. cap. 4. in princip. Barbosa de potest. Episcop. p. 3. alleg. 105. n. 36. & in collekt. ad cap. 3. n. 23. de feriis.*

Ut autem possit Episcopus diem festum in honorem Sancti alicujus indicere, opus est quod à Sede Apostolica ipse sit canonizatus, sicut omnes advertunt, & Sanch. in *Decalog. lib. 2. cap. 43. num. 9.* & facit caput 1. *de reliq. & vener. Sanctorum.* Sed dubium est de illo, qui tantum est beatificatus. Et affirmativè resolvit Fagund. *d. cap. 3. n. 15.* Abrogare verò nequit Episcopus festos dies à Pontifice, lege vel consuetudine indictos, sed in particulari dispensare non prohibetur. Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 33. num. 2.* Quæ tamen festa ipse introduxit, etiam Clero & Populo consentiente, illis invitis abolere valet, Suar. *sup. d. cap. 11. n. 9. Fagund. num. 13.* ubi quod populus sine Episcopo abrogare hujusmodi festivitates nequit. Quid possit Princeps secularis, & consuetudo quoad festorum institutionem, apud proximè laudatos habetur: & apud Suar. *cap. 12. num. 5.* qualis debeat esse consuetudo.

Ibi: Est et apud Christianos in Ecclesia Catholica.

Quam antiquus fuerit usus instituendi festivitates in cultum Sanctorum, constat ex Baronio in *suis Annalibus*, qui anno 254. testatur ita à pluribus Episcopis statutum frequenter in honorem Sanctorum Martyrum, quem refert Spondan. in *Epitome, eodem anno, num. 6.* Quem cultum plures hæretici damnaverunt, ut iidem plurimis in locis observant, de quo latius idem Spondan. *anno 58. n. 37. & 38.*

Ibi: Sub Anastasio primo Pontifice.

Hunc festum cum Legatis Anastasi Secundi Germano Episcopo Capuano, & Cresconio Episcopo Tudertino, profectum esse Constantinopolim anno 497. testatur post Baron. Spondan. *eo anno, num. 1.* Sed nihil de his, quæ D. Covarruv. memorat, enarrat. Basilicam magnificè Constantinopoli construxit Constantinus in honorem Beati Petri anno 324. ipseque bidente suscepto terram primus aperuit ad ejus fundamenta, & nomine duodecim Apostolorum totidem cophinos terra onustos propriis

propriis humeris ad fabricam bajulavit, quam Ecclesiam munificentia singulari ditavit, Spondan. ex Baron. *anno 324. num. 19. & 21. Vide Suar. sup. cap. 9. num. 11.*

Ibi: Qua ratione deducitur.

43 Anacletus Pontifex cum adhuc esset Presbyter, contraxit Ecclesiam in Vaticano desuper corpus B. Petri, in ipsius memoriam, ante annum 106. ut refert Spondan. *eo anno, in fin.*

Vers. De festo omnium Sanctorum.

44 De origine, & antiquitate festi Sanctorum omnium videndus Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 9. num. 24. Card. Baron. Annal. tom. 9. anno 835. ubi Spondan. in Epitome, num. 5. Azor. part. 2. lib. 1. cap. 25. versic. Omnium Sanctorum, Carrill. Annal. anno 835. Ado in Chron. an. 604. Theatrum vitæ humanæ lit. F. pag. 37. qui communiter tradunt, Bonifac. IV. constituisse, ut Romæ festivitas Sanctorum omnium celebraretur, consecrata illis Basilica, quæ tunc ab Ethnicis Pantheon, nunc vulgò S. Maria Rotunda dicitur. Sed postea an. 835. Gregorius V. diem primam Novembris huic festo dicavit, quod universaliter observari decrevit. Concio autem, quæ B. Augustini esse fertur, ubi de festivitate ista fit mentio, non ipsius, sed Aleuini, sive Albini opus creditur; nisi, ut advertit Spondanus, sit quidem à B. Augustino edita, & ab alio id quod de hac solemnitate legitur, adjectum: quod non rarò accidit.*

Ibi: Ceterum ut paulò ante admonuimus.

45 De laudabili, & pristino usu Ecclesiæ circa instituendos dies festos in Sanctorum honorem, pluribus disserit Suar. *sup. cap. 9. à princ. Bonacina in 3. præcept. Decalog. disp. 5. q. unic. num. 4. & punct. 1. num. 2.* congerit festivitates omnes à Summis Pontificibus indictas. Illud animadvertere libet, non ideo minoris esse solemnitatis dies festos, quia sint tempore posteriores, cum festum corporis Christi, quod ab anno 1264. cœpit celebrari, Theat. vitæ hum. lit. F. pag. 36. ubi latè quomodo institutum, ita Fidelibus acceptum sit, ut nullum aliud majori acritate, fervore, ac solemnitate profesequantur. Azor. *sup. cap. 14. Suar. cap. 6. versic. Festum corporis Christi.* Quam festivitatem primus indixit Urbanus V. in constitutione quæ incipit, *Transiturus de hoc mundo ad Patrem Salvator noster*: servarique præcipitur in *Clem. unic. de Relig. & veneratione Sanctorum.* Simili modo festum Immaculatæ Conceptionis, etsi recentius institutum, nulli ejusdem Virginis festivitati hodie est solemnitate secundum, ut notum est. Sunt festi quidam dies locales, qui non feriantur in universa Ecclesia sed in aliqua regione, provincia, aut oppido, ex voto, consuetudine, vel Prælati institutione, de quibus Suar. *sup. cap. 11. per tot.*

Ibi: Nam et Hebraei præter Sabbata.

46 Hebræorum festivitates sacræ fuerunt in duplici differentia, quædam à Deo institutæ, aliæ ab illis inventæ: illæ sunt octo, nempe Sabbatum, Neomenia, Pascha, Pentecoste, festum Tubarum, Propitiationis seu Expiationis, Tabernaculorum sive Scenopegia, Cœtus seu Col-

D. de Faria Nova Addit. ad Covar.

lecta Quæ omnia describuntur *Levitic. cap. 23.* excepto secundo, quod habetur *Numer. cap. 28. versic. 11.* Hæc variis de causis præcepta sunt Hebræis. Sabbatum in memoriam creationis: Neomenia, seu initium mensis lunaris, aut kalendæ, pro beneficio divinæ gubernationis, quia novilunio magis apparet ob magnam mixtorum corporum mutationem: Pascha in recognitionem libertatis Israëlitarum, cui annexa erat solemnitas azymorum in memoriam egressionis ex Ægypto, & postridie Paschatis incipiebat: Pentecoste in memoriam Legis datæ in monte Sinai: festum Tubarum in memoriam Isaac liberati, quod ita appellatum est, quia in illo utebantur Hebræi tubis cornicis, unde festum *Cornu* dicebatur: hæc ita, nam Abraham invenit artem inter vepres hærentem cornibus, quem filii loco Deo immolavit. Festum Expiationis in memoriam beneficii illius, cum Deus ad preces Moysis pepercit populo, qui vitulum adoraverat. Festum Tabernaculorum ob beneficium, quia Deus indulgit Judæis, ut in tabernaculis habitarent, qui diu post egressum ex Ægypto in solitudine vagabantur. Festum denique Cœtus, sive Collectæ, in quo colligebantur ex populo necessaria ad expensas divini cultus. Ex quibus festivitatibus quatuor incidebant in mensem septimum, idest Tisri, seu Septembrem: die 1. Festum Tubarum, die 10. Expiationis, 15. Tabernaculorum, 22. Cœtus aut Collectæ: Pascha circa plenilunium proximum verno æquinotio, Neomenia kalendis singulorum mensium repetebatur, sicut Sabbatum singulis hebdomadis: Pentecoste celebrabatur elapsis septem hebdomadis à Paschate.

Festa verò à Judæis introducta quatuor recensentur. Sortium in memoriam liberationis Hebræorum per Esther: Encæriorum, seu purgationis Templi, quæ facta est sub Juda Machabæo, *lib. 1. Machab. cap. 4. versic. 49.* Festum recepti è caelo ignis sacri, *Machab. lib. 2. cap. 1. versic. 18.* Festum ob casum Nicanorem, *Machab. lib. 1. cap. 7. versic. 49. & lib. 2. cap. 15. versic. 37.* Festum Sortium celebrabatur die 15. Adar, seu Februarii. De quibus omnibus Becan. in *analog. veter. & novi Testamenti, cap. 15. n. 69. cum seqq. Cornel. à Lap. in Levit. c. 23. versic. 2. verb. Nova feria*, Genebrard. in *Kalend. Hebræor. Salian. Annal. tom. 2. anno 1244. cum seq. Ribera lib. 5. de Templo, cap. 17. Tornicell. Annal. sac. anno 2545. num. 24.*

Ad Num. 9.

Cum dies obitus Martyrum, aliorumque Sanctorum celebramus, natalicia recolere dicimur ex antiqua Ecclesiæ consuetudine, quod & nunc in precibus publicis observatur. Baron. *Annal. tom. 1. anno 58. & ibi Spondan. num. 37.* Theat. vitæ humanæ *lit. N. pag. 3. Lexic. Calvinii verb. Natalitius dies.* Nec Ecclesia alicujus Sancti natalitatem, nisi Joannis Baptistæ celebrat, qui antequam nasceretur, fuit sanctificatus: ideo exitus diem natalicia vocamus, nam hic apud Latinos est loquendi usus frequens: sic dicitur, natus ad laudem, gloriam, dignitatem, ut ex Cicerone probat Cornucopia *de lingua Latina, col. 329. num. 40.*

Verf. Dies vero quoad celebrationem.

49 Licet ita de jure constitutum sit, festivitates tamen sunt observanda quoad initium & finem juxta loci consuetudinem, cap. 2. de feriis, Suar. d. lib. 2. cap. 31. num. 4. Azor. sup. part. 2. lib. 1. cap. 18. vers. Tertio quaritur, Navar. in Manuali, cap. 13. num. 5. Bonacina d. punct. 1. n. 7. Filliuc. in Decalog. tract. 27. cap. 11. num. 206. cum seqq. qui adnotant, ex usu communi festos dies à media nocte in mediam noctem observari, Barbosa in collect. ad cap. 2. num. 3.

Ibi: Hebraei etenim, auctore Beda.

50 Apud Judæos triplex dies in usu fuit, usualis, legalis, & naturalis. Usualis à media nocte in mediam noctem, legalis à vespera in vesperam, naturalis à Solis ortu ad sequentem Solis ortum complebatur. Salian. Annal. tom. 1. anno 1. die 2. schol. 11. Theatrum vitæ humanæ lit. D. pag. 118. vers. Apud Judæos. Diei initium, & terminus apud diversas gentes variè observabatur. Athenienses dies auspicabantur ab occasu Solis, Babylonii ab ortu Solis, Umbri à meridie, Egyptii à media nocte. Lexic. Calvin. ex aliis verbo Dem. Hæc varietas fortè provenit ab opinionum diversitate quoad primi diei initium, quia dubium est, an à nocte inceperit, vel à Solis ortu, ut videre est apud Cornel. à Lapide in Genes. cap. 1. vers. 5. verb. Et factum est, ubi quod Judæi & Ecclesia ideo dies festos inchoabant à vespera, quia putarunt, primum diem à nocte exorsum, de quo consulendus Salius. sup. die 1.

Ibi: Panormitanus tamen in d. cap. 1. de feriis.

51 Diem duodecim horarum aliqui artificialem vocant, ut habetur in Theatro vitæ humanæ d. pag. 118. alii naturalem, Lexic. Calvin. verbo Dies naturalis, qui incipit ab ortu Solis ad ejus occasum, & vulgus sic diem intelligit, sicut dicitur ibidem verbo Diem 1. Verum Panormitani interpretatio ad d. cap. 1. de feriis, communiter rejicitur, quia vesper dicitur tempus post meridiem, à stella hujus nominis, quæ oritur inter Solis occasum & noctem, Cornel. à Lapide in Levitic. cap. 23. vers. 5. unde vespera supremum & novissimum tempus diei, non matutinum, ut vult Panormitanus, significat. Cornucop. de ling. Latina, col. 342. num. 10. & col. 471. n. 57.

Ibi: Sic Matth. cap. 28 scriptum est.

De hujus loci interpretatione adeundus Maldonat. & Cornel. à Lapide ibi. Vide supra, n. 28.

Ibi: Quoad publicam divinarum Officiorum.

52 Dies Ecclesiasticus quoad divinarum Officiorum celebrationem, quæ publicè peragitur, incipit à vespera diei ante festivitatem, & ad vesperam sequentis pervenit. D. Covar. in cap. Alma mater, part. 2. §. 5. num. 5. de sentent. excomm. in 6. Barbosa cum pluribus in collectan. ad cap. 1. num. 3. de feriis, Anton. Monach. Lucens. decis. 32. num. 1. Lorin. in Levit. cap. 23. vers. 32. §. Diem Ecclesiasticum, Cornel. à Lapide in

dicto vers. 32. Bassæus in Flor. Theolog. verbo Festum 1. num. 7.

Ibi: Idem erit respondendum quoad privatam.

Clericus, qui ad Horarum Canonicarum recitationem tenetur, Officium Divinum incipere debet à vespera festivitatis, & in vespera sequenti terminare: hoc quoad preces, psalmosque recitandos, & ordinem; sed quoad tempus satisfaciendi obligationi, si intra mediam noctem diei posterioris sacratissimo Sancto de quo recitatur, Horas omnes perficiat, de quo Lorin. ubi proxime, Navar. in Man. cap. 13. n. 5. & 8. Alciat. in l. Cujusque diei, ff. de verb. signif. Bonacina de Hor. Canon. disp. 1. quest. 3. punct. 3. in fin. Castro Palao tom. 2. tract. 7. disp. 2. punct. 4. num. 1. & 3. & Summistæ omnes ubi de Horis Canonicis, seu de penso Divini Officii, apud quos etiam, quod potest Clericus matutinum Officium præmittere pro die sequenti, post vesperam antecedentis, quod in praxi receptum est. Azor. part. 1. lib. 10. cap. 9. §. 5. Bassæus verbo Hora, num. 4. & 5. Dian. de Hor. Canon. resol. 39. Less. de justit. & jure, lib. 2. cap. 37. dub. ult. à num. 78.

Ibi: Sed quoad esum carniuum.

Dies, quibus à carnalibus cibis abstinendum est, 54 à media nocte incipiunt, & usque ad mediam noctem proximam observantur. Lorin. ubi proxime, ac alii cum eo laudati. Suar. d. lib. 2. cap. 31. num. 4. & Summistæ cuncti ubi de jejuniis.

Ibi: Eadem ratio diei moribus recepta est.

Præceptum de vacatione ab operis servilibus, 55 quoties dies in Dei, vel Sanctorum honorem feriuntur, obligat à medio noctis præcedentis ad eandem horam subsequentis, cum dies regulariter, quo utimur, sic incipiat, & desinat. Est tamen observanda cujusque loci recepta consuetudo. Vide Lorin. Suar. Navar. ubi proxime, & alios supra adductos, qui ita docent.

Dies præterea quoad Indulgentias, & privilegia inchoant à Vesperis ad Solis occasum, quoad collationem Ordinum in die Dominica, à media nocte in mediam noctem: quæ, & alia de diei Ecclesiastici observatione, tradiderunt Lorin. Alciat. & alii, quos dedimus supra, necnon Tirraquell. de iuroque retract. gloss. 11. num. 13. Glossa in l. More, ff. de feriis, Et generaliter de diebus vide plurima apud Theatrum vitæ humilit. D. pag. 118. cum seqq.

Diem quo Romani utebantur, & Ecclesia nunc, 57 civilem vocant Scribentes. Rosin. de antiquit. Roman. lib. 4. cap. 3. Lexic. Calvin. verbo Dies naturalis, Cur autem apud Romanos mos ille invaluerit, tradit Lexic. Calvin. verbo Diem 1. quia scilicet Sol spatio horarum 24. per omnes stellas errantes discurrens cursum suum peragit, et si hoc ideo receptum aliis videatur, quod ad expeditionem belli ita oportebat, qui referuntur in Lexic. Calvin. ibidem.

Ad Num. 10.

Quam antiquus sit laudabilis vigiliarum usus, 58 qui apud Christianos à tempore nascentis Ecclesiæ obtinuit,

obtinuit, ut scilicet noctu populus ad templum conveniret, ibique precibus effusus, Deum, Virginem Deiparam, aliosque Sanctos coleret, ac revereretur, constat non solum ex Catholicis, sed etiam ex Ethnicis Scriptoribus, ut videre licet apud Baron. anno 51. & ibi Spondan. num. 20. Hanc vigiliarum observationem prætextu honestatis primus damnavit Vigilantius hæresiarcha, qui duntaxat Paschæ celebritatem ad vigilandum Christianis excipiebat, Spondan. ex Baron. ubi proxime, & anno 406. num. 8. & distinctum. 20. testatur vigiliis hujusmodi tempore D. Augustini abolitas non fuisse, sed auctas. De vigiliarum hac significatione Cornucop. col. 369. n. 10.

Ibi: Qui stationum Christianorum memin.

59 Verbum Statio, multipliciter usurpatur. Calepin. & Lexic. Calvin. verb. Statio, Cornucop. col. 115. num. 40. & inter cæteras acceptiones illa magis videtur convenire Tertulliani loco, quæ significatur officina, seu locus ad quem plures conveniunt, ut quicquam pro publica utilitate agant, aut decernant. Cornucop. sup. Rævard. variar. lib. 4. cap. 7. per tot. ubi ita exorditur: Statio locus fuisse videtur, in quem certis temporibus certum genus hominum contrahitur. Sedi & cæterus ipse hominum, qui ad id concurrunt, significari hoc verbo videtur. Valer. Max. lib. 2. cap. 1. ubi: Sed ut à luxu perditis moribus ad severissimam majorum instituta transgrediar, antea Senatus assiduam stationem eod. loci peragebat, qui hodie quoque cenaculum appellatur, nec expectabat, ut edicto contraheretur, sed inde citatus, protinus in Curiam veniebat. Idem Valer. inferius: Quocirca juvenes Senatus die vique aliquem ex Patribus Conscriptis, aut propinquum, aut patrem, aut amicum in Curiam deducebant, affixique valvis expectabant, donec reducendi officio fungerentur: quia quidem voluntaria statione & corpora, & animos ad publica officia sustinenda impigere roborabant. Sive igitur statio accipiat pro loco publico, ubi homines contrahuntur, sicut apud Vlpianura in l. 7. §. 6. ff. quib. ex caus. in possess. car. Rævard. interprete, sive pro conventu ipso personarum, rectè intelligi potest Tertullianus, qui cæterus Christianorum, qui in templis fieri solebant ad glorificandum Deum in Sanctis suis, stationes nuncupavit, nec videtur militum stationariorum meminisse, inter quos & Christianos ad orandum convenientes aliqua similitudo excogitari nequit.

Ibi: Verum pernoctationes istas.

60 Hujusmodi vigiliæ hominum ac mulierum jam in defectu tendere abiere, ne sub Religioni prætextu scelera turpiter perpetrentur, prout in Hispania veritum est, ne mulieres ad nocturnas vigilias accederent. Concil. Eliber. can. 35. ubi: Placuit prohiberi, ne fœmine in cæmeterio pervigilent, eo quod sæpe sub obtentu orationis latenter scelera committant.

Ibi: Nam & Romulus cum suos civis sepe.

61 Inter alias Romuli constitutiones hanc de prohibitis hominum ac feminarum cæteribus religionis causâ, recensuit Rosin. de antiquit. Roman. lib. 8. cap. 5. vers. Ac ne quidem, de quo

testatur Spondan. in Epit. Baron. anno 100. n. 3.

Ibi: Notat & Cicero, Clodium.

Hic Clodius capitales cum Cicerone inimicitias 62 exercuit, quem in exilium pepulit. Ipse Bonæ Deæ sacra turpiter violare conatus est. Cicero. in orat. de Aruspicum responsis, Rosin. sup. lib. 2. cap. 19. vers. Bona etiam Dea. Nam cum æstualet amore Muciae uxoris C. Cæsaris Pontificis maximi, fœminea veste indutus adiit opertum Bonæ Deæ, quod viris ingredi non licebat dum mulieres sacra de more agerent, ibique ab Aurelia C. Cæsaris matre deprehensus est, unde Cicero in Clodium acerrimè invehitur. Ita Rosin. lib. 3. cap. 26. & lib. 5. cap. 38. Quæ quidem sacra domi Pontificis pro populi salute fiebant tantâ castimoniam observantia, ut myrtum inferre nefas esset, quia Veneri sacratum, quanvis alia omnia germinantia, & florentia adhiberentur. Rosin. d. cap. 26.

Ibi: Subindicat Senatusconsultum idem Cicero.

Bacchanalia appellabantur Bacchi festa, quorum 63 amentiam ac turpitudinem ex Flavio Blondo Foroliviensi lib. 2. de Roma Triumphante, describit Rosin. lib. 4. cap. 17. vers. Bacchanalia, in hæc verba: Bacchanalia Libero patri Baccho dicata, temporis longitudine per Autumnum Saturnalibus paria, majore luxu celebrata sunt. Nudi enim viri cum nudatis omnia membra mulieribus maronis, viduis, & virginibus ad sacra conveniebant, qua non nisi nocturna erant: caput omnes pariter, femoraliaque pampinis, & uværum racemis cincti: alios item uværum racemos tenebant, & tumultuario invicem commixti cætu in sublime saltantes, variæque gestulatione brachia, cervices, capitaque moventes, carmen inconditum Baccho cantabant, nec prius erat saltationis modus, quam defatigati, & toto corpore vacillantes partim resupinarent proximioribus inhaerentes, partim in pavementum fanatici, amentesque procumberent. De quibus B. Aug. de civit. Dei, lib. 7. cap. 21. Hæc Senatusconsulta sublata refert idem Rosin. ubi sup.

Ibi: Jure tamen Vigilantius à Hieronymo.

Vide sup. num. 58.

Ibi: Eadem ratione à Gentilibus tempore Tertulliani.

Christiani perpetrare in sacris conventibus pu- 64 tabantur, quæ Gentiles in suis Bacchanalibus fœdissimè solebant exercere, quare à Trajano sunt vetiti. Spondan. ex Baronio anno 100. n. 3. Imò calumniosè Ethnicis evulgabant, Christianos in nocturnis vigilationibus ad sepulchra Martyrum, aliaque pia loca edere carnes infantium, quos interficiebant, ac deinceps, extinctis luminibus, promiscuo, ut fors tulisset, uti concubitu: quæ vafre ad denigrandum Christianæ Religionis nitorem jactabant. Spondan. anno 120. num. 15. ex quo maxima in Christianos infœvit persecutio, quia de his criminibus apud Præsides provinciarum à Gentilibus postulati immeritas pœnas dabant. Spondan. anno 179. num. 1. & anno 201. n. 8. quia Judices libenter calumnias in Christianos exaudiebant. Spondan. anno 126. num. 4. in fin.

Sf 3

Ibi